

A hivatásos állomány alapjogainak korlátozási lehetőségei magánjogi és közjogi megközelítésben (elmélet és gyakorlat összhangja)¹

LIPPAI Zsolt²

A konferencia eredete

A konferencia időpontját célzottan jelölték ki a szervezők, ugyanis az emberi jogok egyetemes nyilatkozata ENSZ közgyűlés általi elfogadásának és kikiáltásának tiszteletére, az emberi jogok világnapját minden év december 10-én ünnepeljük. Az alapjogok témaköre és annak oktatása pedig mindig is kiemelten fontos szerepet töltött be a konferenciát szervező NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék életében. A tanszék, illetőleg annak jogelődjei, az NKE RTK és a Rendőrtiszti Főiskola időszakában is külön félév keretében foglalkoztak az emberi jogok oktatásával. A tanszék ma már – az új tanterv, a közös modul alkotmányjogi kurzusai folytán – kifejezetten az emberi jogok rendszerttel szorosan összefüggő aspektusaival kapcsolatos ismereteket oktat.

Az alapjogi korlátozásokkal foglalkozó konferencia szervezése korántsem volt előzmény nélküli. Az szerves folytatásaként fogható fel egyrészt az NKE-n 2017. szeptember 26-án szervezett „Kétéves a Hszt. – konferencia az új szolgálati törvény tapasztalatairól” konferenciának, amelynek során a téma szakértői a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.) megalkotásának folyamatáról és a törvény hatálybalépése óta eltelt két esztendő gyakorlati tapasztalatairól tanácskoztak.³ Másrészt a 2019. november 28-án, szintén az NKE-n megtartott „Az új gyülekezési szabályok alkalmazása első évének tapasztalatai rendészeti megközelítésben” elnevezésű műhelybeszélgetésnek, amelyen a 2018-ban hatályba lépett, több évtizedes szabályozást felváltó új gyülekezési törvény előzményeiről, kodifikációjáról és jogalkalmazási tapasztalatairól volt szó.⁴

¹ Konferenciabeszámoló 2019. december 10. Nemzeti Közsolgálati Egyetem

² LIPPAI Zsolt r. alezredes, mesteroktató, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék

Zsolt LIPPAI, police lieutenant-colonel, assistant lecturer, University of Public Service Faculty of Law Enforcement Department of Private Security and Local Governmental Law Enforcement
<https://orcid.org/0000-0003-4211-2249>, lippai.zsolt@uni-nke.hu

³ *Kétéves a Hszt. – konferencia az új szolgálati törvény tapasztalatairól* (2017). Forrás: <https://fejlesztisprogramok.uni-nke.hu/hirek/2017/10/05/keteves-a-hszt-konferencia-az-uj-szolgalati-torveny-tapasztalatairól> (2020. 03. 19.)

⁴ *Az új gyülekezési szabályok alkalmazása első évének tapasztalatai rendészeti megközelítésben* (2019). Forrás: <https://rtk.uni-nke.hu/hirek/2019/12/11/az-uj-gyulekezesi-szabalyok-tapasztalatairól-tanacskoztak> (2020. 03. 19.)

Mindkét, a jelen konferencia előzményeként is datálható rendezvény tanszék általi szervezésének kiemelt célja volt, hogy a hivatásos állomány alapjogainak korlátozási lehetőségei elméleti szempontjai mellett az annak végrehajtási gyakorlatában részt vevő szakemberek véleménye is megjelenjen. Ez a jelen rendezvény tekintetében is irányadó volt, ugyanis annak délelőtti blokkjában egyetemi oktatók, míg a délutáni részében gyakorlati szakemberek tartottak előadást. A szervezők elképzelése szerint a rendezvényre a Hszt. hatálya alá tartozó szervek minél szélesebb köréből hívtak meg előadókat, amely törekvés nagyrészt – a Nemzeti Adó és Vámhivatal, illetőleg a Terror-elhárítási Központ, akik szolgálati feladataik ellátására tekintettel nem tudtak előadást vállalni – sikerült is.

A rendezvényre előzetesen közel 50 fő – egyetemi oktató, az érintett szervek munkatársai, sőt hallgató is (!) – regisztrált, míg a nap folyamán ténylegesen részt vevők létszáma, összességében, mintegy 70-80 főben valósult meg.

Az előadások során felhasznált jogszabályok, források a 2019. december 10-ei állapotnak megfelelőek, nem követik az azóta esetlegesen bekövetkezett változásokat, módosulásokat.

A konferencián elhangzott előadások

A konferenciát Dr. Patyi András egyetemi tanár, kúriai bíró, mint a rendezvényt szervező NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék tanszékvezetője nyitotta meg. Megnyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy az NKE egyik alapvető feladata az alkotmányos alapjogi ismeretek átadása a rendészeti terület jövőbeni szakemberei számára. Az érvényesítő, korlátozó jogterület kutatása pedig nem öncélú, az alapvetően a rendészeti célú oktatáshoz kapcsolódik. Az alapjogintenzív rendészethez, amelyben leginkább szükséges a gyakorlati tapasztalatok elmélettel történő ütköztetése és egyeztetése, a modern alkotmányos jogrend európai uniós és magyarországi megvalósulásának vizsgálata. A hivatásos állomány alkotmányos jogai korlátozásának kérdését pedig minden esetben patikamérlegen kimérve, az emberi jogokra vigyázva kell vizsgálni az értékörzés, a szükségesség és az arányosság kérdéskörének állandó figyelembevételével.

A rendezvényszervező házigazda megnyitóbeszédét követően Dr. Palló József bv. ezredes, az NKE RTK tudományos dékánhelyettese tartotta meg köszöntőbeszédét, amelyben rámutatott, hogy az alapjogok korlátozásával foglalkozó konferencia téma-választása kellőképpen tudományos és kellőképpen szakmai. A jó konferencia záloga pedig egy mondatban összefoglalva: „Az emberi jogok garantálása nem más, mint a szeretet arca.”

A konferencia délelőtti blokkjának alapjogi korlátozások elméleti vetületeit bemutató előadásai

Az alapjogi jogviszony és az alapjog-korlátozás általános elméleti kérdései (Előadó: Dr. Chronowski Nóra)⁵

A konferencia dogmatikai, bevezető előadása az alapjogi jogviszony és az alapjog-korlátozás általános elméleti kérdéseit vizsgálta. Az előadásban megfogalmazottak alapján az alapjogok funkciója az egyének és közösségeik szabadságának megóvása a közhatalommal szemben, a közhatalom korlátozása pedig a közhatalom választási alternatíváinak behatárolása, az egyénekre vonatkozó egyedi intézkedések szabályozása. Az alapjogi jogviszony alanyi oldalának vizsgálatával mutatta be az egyén (mint jogosult) és a közhatalom (mint kötelezett) viszonyát, azok alapjogi jog- és cselekvőképességét. Részletesen elemezte az állam (tisztetben tart, véd, feltételeket biztosít) szerepvállalását, az alapjogi kötöttség, a szubjektív (alanyi) jogvédelem és az objektív intézményvédelem megvalósulását a közvetett és közvetlen, vertikális (egyén – állam) és horizontális (Drittwirkung, „kisugárzó hatás”) érvényesülését a magánjogi jogviszonyban. Az alapjogi jogviszony tárgya a védett érték, a magatartás, az életviszony, míg tartalma az adott alapjog konkrét részjogosítványai, az állam korrelatív kötelességei és korlátai.

Az Alaptörvény I. cikk alapján az egyén sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tisztetben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait. Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog, más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tisztetben tartásával korlátozható. A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

Az alapjogokat az állam elismeri, köteles megvédeni, és tisztetben tartani, törvényben szabályozni és adott esetben (törvényben) korlátozni. Az ember és a törvény alapján létrehozott jogalanyok sérthetetlen, elidegeníthetetlen joga kizárólag törvényben, a szükséges mértékben, arányosan, lényeges tartalmat nem sértve korlátozható.

A speciális korlátozáson túl az alapjogi korlátozások alapja általában: szabadságom határa a másik ember szabadsága. Az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának (1789) 4. pontja alapján „[a] szabadság annyit jelent, hogy mindent szabad, ami másnak nem árt. Az egyes ember természetes jogainak gyakorlása tehát más korlátokba nem ütközhetik, mint azokba, amelyek a társadalom többi tagjai számára ugyanezen jogok élvezetét biztosítják; s e korlátokat a törvény határozhatja meg.”

⁵ egyetemi tanár, NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék

Alapjogsérelem tekintetében elemezte az alapjog önkényes, alkotmányosan nem igazolható korlátozását. A korlátozás lehetőségeit (jogalkotói aktus [norma], jogalkalmazói aktus [egyedi döntés]), illetőleg az önkényes alapjog-korlátozás (ha szükségtelen vagy aránytalan; ha speciális korlátozási teszttel sem igazolható; ha speciális körülmény [jogviszony, időszak] sem igazolja) lehetőségeit.

Az önkéntesen vállalt hivatásos állományú jogviszony esetében nem valamennyi, az Alaptörvényben deklarált alapjog, csak egyes jogosítványok csökkennek, így az alapjogi jogviszony tartalmát tekintve a tényleges jogképeség és cselekvőképesség vizsgálatáról beszélhetünk.

A korlátozás tekintetében a szükségesség és arányosság tükrében kell folyamatosan vizsgálni az alapjogi korlátozás szabályait, annak szükségességét, arányosságát, alkalmasságát és elkerülhetetlenségét. Ennek érdekében általános és speciális alapjogi (nyilvánvaló és közvetlen veszély, foglyul ejtett közönség, közérdekűségi, észszerűségi, összehasonlító teherpróba) tesztek végrehajtása indokolt.

Befejezésképpen bemutatta, hogy a korlátozhatatlan, abszolút (az emberi élethez és méltósághoz való jog; a kínzás, kegyetlen és megalázó büntetés vagy bánásmód tilalma; rabszolgaság, szolgaság, emberkereskedelem tilalma; bioetikai jogok; tisztességes eljárás; nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege; ártatlanság vélelme) jogokon felül jelen van a speciális (speciális, hivatásos személyi kör és a speciális időszaki különleges jogrend) korlátozások alaptörvényi szabályozása.

Az előadásban felhasznált források:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Az Emberi és polgári jogok nyilatkozata (1789)

A Hszt. alapjogi korlátainak alkotmányos alapjai, jogszabályi rendezése

(Előadó: Dr. Szilvássy György Péter)⁶

Az elméleti és gyakorlati példákat bemutató előadás a hivatásos állományú testületi tagok alapvető jogainak korlátozása témakörében kiindulásként mutatta be a 8/2004. (III. 25.) AB határozatot, amelyből külön kiemelte:

- a szolgálati rend megtartásához fűződő érdek a fegyveres szerv sajátos független viszonyai között indokoltá tehet csak az e szerveknél érvényesülő tilalmakat;
- az alkotmányos alapjogokat a fegyveres szerveknél szolgálati jogviszonyban állók tekintetében korlátozó törvénynek is meg kell felelnie az alkotmányos követelményeknek;

⁶ tanársegéd, NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék

- a törvényhozó csak akkor korlátozhat alapjogot, ha másik alapjog, illetve egyéb alkotmányos érték védelme másképpen nem érhető el. Az e célból alkalmazott korlátozásnak továbbá arányban kell állnia az elérni kívánt céllal;
- speciális, csak a fegyveres szerveknél indokoltak az általánosnál kötöttebb előírások.

Egyes alapjogi korlátok témakörében „A korlátozás korlátozása” címen vizsgálta a régi Hszt. 14. § (1) és (2) bekezdését, az új Hszt. 101. § (2) bekezdését, illetőleg a szűkesség és arányosság tekintetében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését. A véleménynyilvánítás szabadsága körében elemezte a Hszt. 21. § (1) bekezdését, az EBH 2011.2305. (érdekérvényesítő tevékenység vs. szolgálati rend és fegyelem sérelme) és a régi Büntető Törvénykönyv 357. § (1) bekezdését, ezáltal a magyar állam Strasbourgban is pernyertes, anonimizált, megtörtént jogesetét.

Az előadás második felében, az egyes további alapjogi korlátok tekintetében részletesen foglalkozott a gyülekezési jog [Hszt. 22. § (1), 8/2004. AB határozat], az aktív és passzív választójog [Hszt. 22. § (1), (2), AT XXIII. c. (8) bek., Hszt. 28. § (1), (2), At. 46. cikk (5), Rekvényi kontra Magyarország ügy 25390/94.], az élethez és a testi épséghez [Hszt. 13. § (2), Nbtv. 22. § (2), d), 8/2004. AB határozat], a sztrájkjoghoz [1989. évi VII. tv. 3. § (2), 88/B/1999. AB határozat] és a méltóság (képmásvédelem) kontra sajtószabadsághoz [3/2017. (II. 21.) AB határozat, 23/2019. (VII. 18.) AB határozat] fűződő alapjogokkal.

Az előadó a fenti források és konkrét, megtörtént jogesetek elemzésével mutatott rá, hogy a törvényi szinten szabályozott alapjogok korlátozása, elsősorban a munkáltatói jogkör gyakorlásával, az állományilletékes parancsnokok munkáltatói intézkedései útján jutnak érvényre.

Az előadásban felhasznált források:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről (hatályon kívül helyezve)

1989. évi VII. törvény a sztrájkról

1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról (hatályon kívül helyezve)

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2015. évi XLII. törvény, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

EBH 2011.2305.

3/2017. (II. 21.) AB határozat

23/2019. (VII. 18.) AB határozat

8/2004. (III. 25.) AB határozat

88/B/1999. AB határozat

Rekvényi László kontra Magyarország ügy 25390/94.

A hivatásos jogviszonnyal összefüggő alapjogi korlátok nemzetközi vetületei (Előadó: Dr. Linder Viktória)⁷

Az előadás alaphipotézise a köz szolgálatában lévők növekvő többletkötelezettségeinek és csökkenő jogosultságainak, a speciális rendészeti szerepvállalás alapjogikörülményeinek vizsgálata volt. Rámutatott, hogy a köz szolgálatára (el)kötelezetteknek az államot, a választópolgárok közösségét képviselő rendészeti szervek munkatársainak a közszolgálat keretein belül fokozott elvárásoknak kell megfelelniük, és speciális szerepet töltenek be:

- az állami szuverenitáshoz, a közhatalom-gyakorláshoz kapcsolódó feladataik sajátosságaiból,
- a fegyveres testületként való működés és az állami legitim erőszak szükségképpeni alkalmazására történt felruházásból és
- a fokozott társadalmi, erkölcsi, szakmai és hatékonysági követelményekből adódóan.

A hivatásos állomány tagjainak az állam, védelmi/biztonsági funkciójához kötődő feladatok ellátása érdekében fokozott elvárásoknak kell megfelelniük. A speciális rendészeti szerepvállalás (többek között az alapjogaik szükségképpeni korlátozásának elfogadására kötelezettség) okán, a karrierrendszerű közszolgálat elveiből adódóan, cserébe az állam többletjogokat, komparatív előnyöket biztosít(ott) számukra (úgynevezett: *Versorgungsprinzip* – gondoskodási elv).

Az előadás megmutatta, hogy a hivatásos állományra vonatkozó alapjogi korlátok zöme az első generációs polgári, politikai szabadságjogokat érinti (például a szabad mozgás, a véleménynyilvánítás szabadságát, a gyülekezési és egyesülési jogot, a munka/foglalkozás szabad megválasztását stb.), illetőleg egyes meghatározott gazdasági alapjogokat (például sztrájkjog), ugyanakkor a történeti visszatekintésben jellemző többletjogok egyes szociális alapjogok magasabb szintű biztosításában öltöttek testet.

Bemutatta, hogy az Európai Unióban belül (25 tagállam vizsgálatával, Nagy-Britannia kivételével) a rendészeti alkalmazottak karrier-köztisztviselőkhöz hasonlóan, zömében közjogi jogállást élveznek. A rendészeti hivatások/pályák tekintetében kiemelte a vonzerő és a presztízs szerepét, az alapjogi korlátozások és a garantált többletjogok arányának jelentőségét.

A karrier-köztisztviselőkhöz hasonló közjogi jogállású rendészeti alkalmazottak (EU/25) hagyományos köztisztviselői vagy ahhoz hasonló közjogi szabályozását az alábbi összefoglaló táblázat szemlélteti:

⁷ egyetemi docens, mb. tanszékvezető, NKE ÁNTK Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék

1. táblázat: *Karrier-köztisztviselők*höz hasonló közjogi jogállású rendészeti alkalmazottak (EU/25) hagyományos köztisztviselői vagy ahhoz hasonló közjogi szabályozása (összefoglaló táblázat.) Forrás: Dr. Linder Viktória: *A hivatásos jogviszonnyal összefüggő alapjogi korlátok nemzetközi vetületei*. 2019. december 10-ei előadásanyag

Szolgálati/ágazati terület	A hagyományos köztisztviselői vagy ahhoz hasonló közjogi szabályozás
Rendőrség	AUT, BEL, CZE, CYP, DEU, DNK, ESP, EST, FIN, FRA, GRC, HUN , IRL, ITA, LAT, LTU, LUX, MLT, NLD, POL, POR, SVK, SVN, SWE
Határrendészet, vám, légitforgalmi ellenőrzés	AUT, BEL, CZE, CYP, DEU, ESP, EST, FIN, FRA, GRC, HUN , IRL, ITA, LAT, LTU, LUX, POL, MLT, NLD, Málta, POR, SVK, SVN
Pénzügyi hatóságok (adó)	AUT, BEL, CZE, CYP, DEU, ESP, EST, FIN, FRA, GRC, HUN , IRL, ITA, LAT, LTU, LUX, MLT, NLD, POL, POR, SVK, SVN
Büntetés-végrehajtás	AUT, CZE, CYP, DEU, DNK, ESP, EST, FIN, FRA, GRC, HUN , IRL, ITA, LAT, LTU, LUX, MLT, NLD, POL, POR, SVK, SVN
Tűzoltóság	AUT, CZE, CYP, DEU, ESP, FIN, FRA, GRC, HUN , IRL, ITA, LAT, LTU, LUX, MLT, NLD, POL, POR, SVK, SVN
Veszélyelhárítás, környezetvédelmi felügyelet, ellenőrzés	AUT, BEL, CZE, CYP, DEU, ESP, EST, FIN, FRA, GRC, HUN , IRL, ITA, LAT, LTU, MLT, POL, POR, SVK, SVN

Felhívta a figyelmet, hogy nemzetközi összehasonlításban jelentősebb különbségek figyelhetők meg az ellátandó feladatok és a szervezetek oldaláról is, valamint a jogviszony szabályozása tekintetében legfontosabb különbségek (a civil és a hivatásos között) az alapjogi korlátokat érinthetik.

A prezentáció rámutatott számos, a nemzeti megoldások számára közös kiindulópontokra, a nemzetközi megállapodások rendelkezéseire, az eltérő nemzetközi szabályozásra és gyakorlatra, de azok közös metszéspontjaira, az állam védelmi/biztonsági funkciója maradéktalan teljesítésének kötelezettsége okán.

Közös kiindulópontok a nemzeti megoldások számára – a nemzetközi megállapodások rendelkezései körében ismertette, hogy például a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, az Európai Szociális Karta, az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Európai Unió Alapjogi Charta (többek között) a gyülekezési, egyesülési jogot, szabad társulás, szervezkedés jogát, szakszervezetek alakításának, azokhoz való csatlakozás jogát is rögzítik. A nemzetközi megállapodások rendelkezései pedig nem tiltják a hatályuk alá tartozó államok polgárai (a rendőrség, a fegyveres erők, az államigazgatás tagjai) számára garantált (például a hazánkban

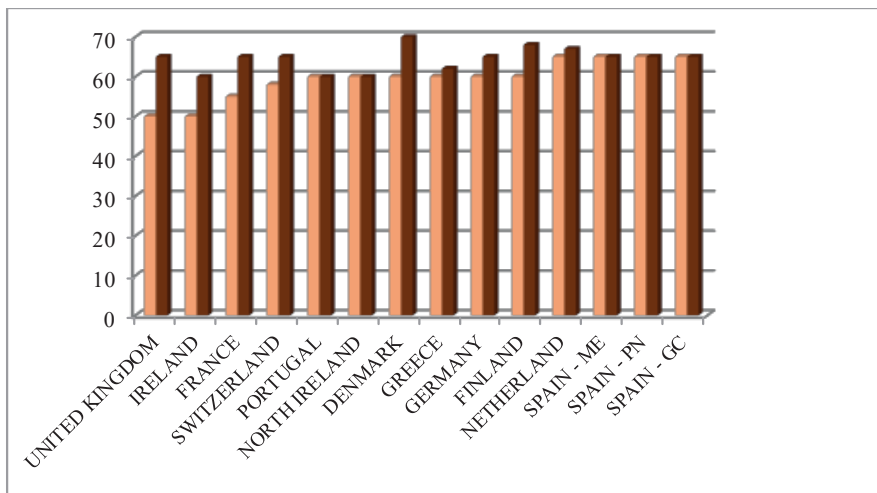
törvényileg szabályozott és korlátozás alá eső) alapjogok gyakorlását. A nemzetközi megállapodások rendelkezései az állam azon érdekét/törekvését tükrözik, hogy a létfontosságú, védelemhez/biztonsághoz kötődő funkciókat az egyéni érdekekkel szemben prioritássá tegye. A korlátozásnak pedig a nemzeti joggal összhangban kell állnia és nem lehet önkényes.

Az Európai Rendőretikai Kódex (Európa Tanács Miniszteri Bizottsága, 2001) ajánlása alapján a rendőrség (hivatásos állomány) tagjainak ugyanazokat a polgári és politikai jogokat kell élvezniük, mint bármely más állampolgárnak (az Emberi Jogok Európai Egyezményének hatálya alatt). Ezek korlátozása csak a törvényekkel és az EJEE-vel összhangban kell történjen, amennyiben az a rendőrség demokratikus jogállami funkcióinak betöltéséhez szükséges. A jogok egy része abszolút, míg mások csak speciális esetekben korlátozhatók (Emberi Jogok Európai Bírósága kiterjedt precedensjoga).

A rendőrség személyi állományába tartozók – közhivatalnokként – a lehető legmagasabb szintű szociális és gazdasági jogokat kell, hogy élvezzék – (Európai Szociális Chartában meghatározottak, kiegészítve az EJEE-t). Jogaik kiterjednek különösen a szervezkedésre, a képviseleti szervezetben való részvételre, annak érdekében, hogy megfelelő illetményben, társadalombiztosítási ellátásban részesüljenek, speciális egészségügyi és biztonsági intézkedéseket élvezzenek. E jogok azonban – épp a rendőri munka sajátosságaira tekintettel – korlátozás alá eshetnek.

Az Európai Rendőretikai Kódex javaslatai mentén a speciális rendőri munka szükségleteiből adódóan tartja indokoltnak az adekvát illetmény és társadalombiztosítási ellátások, illetve egészségügyi és biztonsági intézkedések igényét. Indokoltságát igazolja általánosan a köz szolgálata (karrierrendszerű közszolgálat alapelve), valamint speciálisan, a napi rendszerességgel megvalósuló, előre nem látható feladatok halmaza (kockázat/veszély, rendszertelen munkaidő/túlórák stb.). E jogok biztosításával megvalósulnának a rendőri munka vonzóvá tételének, a magasán képzett állomány megszerzésének és megtartásának, a negatív társadalmi jelenségek (például korrupció) megelőzésének alapfeltételei.

További neuralgikus pontként említette a korábban jellemző speciális juttatások csökkenését, a kedvezményes nyugdíjkorhatár felemelésére irányuló kormányzati törekvéseket (1. ábra).



1. ábra: Rendőrök minimum-maximum nyugdíjkorhatára néhány nyugat-európai országban [Spanyolország: ME = katalán autonóm rendőrség (Mossos d'Esquadra); PN = Nemzeti Rendőrség (Policía Nacional), GC = Csendőrség (Guardia Civil)]. Forrás: Dr. Linder Viktória: *A hivatásos jogviszonnyal összefüggő alapjogi korlátok nemzetközi vetületei*. 2019. december 10-ei előadásanyag

Az előadásban felhasznált források:

Coursodon, Florian (2006): *Droits et obligations des fonctionnaires de la police nationale*. Institut d'Études de Politiques de Lyon.

Demmke, Christophe – Moilanen, Timo (2010): *Civil Services in the EU of 27. Reform Outcomes and the Future of the Civil Service*. Maastricht, EIPA.

Linder Viktória (2016): A rendészet humánerőforrás rendszerei. In Horváth M. Tamás – Bartha Ildikó szerk.: *Közszolgáltatások megszervezése és politikái. Merre tartanak?* Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 579–593.

Linder Viktória (2014): A hivatásos és a civil közigazgatási személyi állomány foglalkoztatási viszonyai nemzetközi összehasonlításban. In Hazafi Zoltán szerk.: *Közszolgálati életpálya és emberi erőforrás gazdálkodás*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó. 1–26.

Valcsicsák Imre (2013): *Rendészeti (szakmai) etika*. Budapest, FÁMA Zrt. – Nemzeti Közszolgálati Tankönyv Kiadó Zrt.

Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

Európai Szociális Karta

Emberi Jogok Európai Egyezménye

Európai Unió Alapjogi Charta

The European Code of Police Ethics. Recommendation Rec (2001)10 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 19 September 2001 and explanatory memorandum

A hivatásos jogviszonnyal összefüggő alapjogi korlátok történeti előzményei 1881–2015 (Előadó: Dr. Buzás Gábor)⁸

Az előadása során alapjogok (szabad mozgás és tartózkodási hely szabad megválasztása; véleménynyilvánítás szabadsága; gyülekezési jog; egyesülési jog; anyanyelv használata; választójog; munka és foglalkozás szabad megválasztása; tulajdonjog gyakorlásának korlátozása) vizsgálatával azok korlátozásának történeti előzményeit mutatta be.

Korábban nem volt általános jogkorlátozási formula, az „a dolgozók érdekeinek megfelelően”, korszakonként változott, majd a korlátozások indokait az Alaptörvényben is megfogalmazták. Az 56/1994. (XI. 10.) AB határozat vezette be az alapjog-korlátozás szükségességi okaként az ún. „nyomós közérdeket.” Eszerint „a közfunkció viselése együtt járhat a magánszférához való jog bizonyos korlátozásával és nyomós közérdek indokolhatja, hogy a törvény a közfunkciót viselők esetében a magánszféra meghatározott területébe korlátozó hatalommal beavatkozzon”.

Magyarország esetében nem hagyható figyelmen kívül, hogy hazánkban 1949-ig nem létezett chartális alkotmány, azt követően viszont a közszolgáltatnak – a klasszikus értelemben – nem volt jelentősége. Korábbi Alkotmányunk (XII. fejezete) tétélesen sorolta fel azokat az alapvető jogokat, amelyek a Magyar Köztársaságban mindenkit megillettek, illetőleg azok korlátozási [például az Alkotmány 40/B. §-ának (4) bekezdése] lehetőségeit is.

A hivatásos szolgálati jogviszonyban vizsgált alapjogok korlátozása mindig is jelen volt. Elsőként azonban a „rég” Hszt-ben – 1996. évi XLIII. törvény – jelent meg ebben az összefüggésben. Az 1/1990. (I. 10.) BM rendeletben még a rendőrt megillető jogok cím szerepel és ez megmaradt 1995. III. 30-ig. Korábban egyszerű szabályként vagy tilalomként rögzítették normákban. A korlátozás Hszt-ben szereplő indoka, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó köteleit – a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

Az előadás rámutatott az Alkotmányban, majd az Alaptörvényben, valamint az 56/1994. (XI. 10.) AB határozatban történő szabályozására, a korlátozások indokaira, az alapjogi korlátozások 2015. évi XLII. törvényben történő megfogalmazásának történeti előzményeire. Történeti érdekességként mutatta be az 1881-es rendőri eskü szövegét, majd a csendőröket és a rendőröket érintő alapjogi korlátozások (BM parancsok, utasítások, szervezeti és szolgálati utasítás, majd törvényben szabályozás) történeti fejlődését napjainkig. Bemutatott számos – alapjogi korlátozást tartalmazó – rendőrségtörténeti relikviát, esküszöveget, törvényt, rendeletet, utasításrészletet, amelyek a jelenkor olvasói számára számos érdekességgel szolgálnak.

⁸ adjunktus, NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék

A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása:

- „A rendőrnek szolgálaton kívül nem szabad aljas és rossz hírben álló korcsmákat, csapszékeket vagy más mulatóhelyeket látogatni.” (1884. évi 43,972 B. M. rendelet) (39,820/1921. B.M.)
- „Aljas és rossz hírben álló korcsmákat a csendőr ne látogasson. Tisztességes szórakozóhelyeket szolgálaton kívül felkereshet, de ott dorbézolnia vagy illetlenül viselkednie nem szabad.” (Szervezeti és szolgálati utasítás 1927. 1941.)
- „Állomáshelyen a szolgálati hely székhelyét – Budapesten a főváros közigazgatási területét – kell érteni, amit a rendőr csak parancs vagy előjárója engedélye alapján hagyhat el.” (7/1977. sz. BM Parancs; 24/1985. sz. BM Parancs; 1/1990. BM rendelet) Stb.

A véleménynyilvánítás szabadsága:

- „Szolgálati ügyekről hírlapok számára közléseket tenni sem közvetlenül sem közvetve tenni nem szabad. A csendőrséget dicsérő vagy a csendőrség egyes szolgálati ténykedéseit magasztaló a csendőrség tagjai hírlapokban nem helyezhetnek el.”
- „Politizálni sem bajtársakkal sem másokkal nem szabad.” (1927.; 1941.)
- „A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket a hivatásos állomány tagja nem állíthat elő, és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki.” (1996.) Stb.

A véleménynyilvánítás szabadsága – az egyesülési jog:

- „A csendőr engedély nélkül semmiféle egyesületnek tagja nem lehet. Politikával nem foglalkozó társadalmi és kulturális egyesületekbe való belépéshez a kerületi parancsnok engedélye szükséges [...]” (1927.; 1941.)
- A rendőrnek egyletbe belépni vagy politikai egyletek gyűlésében részt venni tilos (1884.).
- „A rendőr politikai egyesületbe be nem léphet, politikai jellegű gyűléséken nem vehet részt.” (1921.).
- „A Magyar Államrendőrség tagja vagy közege a Nemzetgyűlésben képviselt bármely politikai pártnak tagja lehet.” (1945.) Stb.

Gyülekezési jog:

- „Nem politikai egylet ünnepélyén részt vehet a rendőr, de nyilvános felvonulásban nem.” (1884.; 1921.) Stb.

Az anyanyelv használata:

- „[A] szolgálati magyar nyelven kívül még azon vidék nyelveinek egyikét is ismerje, amelynek területén, mint csendőr működni hivatva leendő [...]” (1888.)

- „A csendőr az őrszolgálatban használt nemzeti kisebbségi nyelvet, legalább a szolgálat követelményeinek megfelelően, 2 év alatt elsajátítani köteles.” (1927.; 1941.)

Választójog:

- „A hivatásos állomány tagja haladéktalanul köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni az országgyűlési képviselői, európai parlamenti a főpolgármesteri, polgármesteri, a helyi és kisebbségi, valamint a társadalombiztosítási önkormányzati képviselői választáson jelöltként történt nyilvántartásba vételét, a jelöltségtől való visszalépését, a tisztségbe történt megválasztását, illetve annak elmaradását. A hivatásos állomány tagja számára lehetővé kell tenni, hogy az országgyűlési, helyi és kisebbségi, valamint társadalombiztosítási önkormányzati választáson, továbbá népszavazáson és népi kezdeményezésen, a lakóhelyén szavazhasson.” (1996. – közlönyállapot) Stb.

A munka és foglalkozás szabad megválasztása:

- „A rendőr más hivatalt nem viselhet, sem üzletet maga nem gyakorolhat.” (1884.)
- „A rendőr más hivatalt nem viselhet, üzletet nem folytathat.” (1921.) Stb.

A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása:

- „Iszákosság, kártyázás, tivornyázás, adósságcsinálás és feslett életmód szigorúan tilos.” (1884.)
- „Könnyelmű költekezés, adósságcsinálás, féktelen mulatozás iszákosság, pénzben való kártyázás, szerencsejáték űzése [...] szigorúan tilos.” (1921.)

Az előadásban felhasznált források:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

1881. évi XXI. törvénycikk

1949. évi XX. törvény (1949. VIII. 20. közlönyállapot)

1996. évi XLIII. törvény

2015. évi XLII. törvény

Benánd Aurél – Karcsay Sándor (1942): *A német közszolgálati jog*. Pécs–Budapest, Dunántúli Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda RT.

Finszter Géza (2018): *Rendészettan*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.

Hegedűs István Dániel (2016): A történeti magyar közjog jelenkori hagyatéka: a történeti alkotmány és a Szent Korona. *Studia Iuvenum Iurispratorum*, 8. sz. 161–178.

Magyary Zoltán (1944): *A hivatásos közszolgálat megoldatlan kérdései*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum Egyesület.

Mélypataki Gábor (2015): A közszolgálati jog történetének állomásai – a hivatásos közszolgálat megjelenésétől a XX. század első feléig. *Publicationes Universitatis Miskolcensis. Sectio Juridica et Politica*, Tom. 33. 175–191.

Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára (1927). Budapest, Pallas.

Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára (1941). Budapest, Stádium.

Trócsányi László (2014): *A alkotmányozás dilemmái. Alkotmányos identitás és európai integráció*. Budapest, HVG-ORAC.

Utasítások a Magyar Királyi Csenedőrség számára (1888). Budapest, Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság.

1884. évi 43,972 B. M. rendelet 14. §

10,338/1892. eln. sz. főkap. rend.

39,820/1921. B. M. rendelet

7/1977. sz. BM Parancs

24/1985. sz. BM Parancs

1/1990. (I. 10.) BM rendelet

Az alapjogi korlátozások magánjogi aspektusai (Előadó: Dr. Schubauerné dr. Hargitai Veronika)⁹

Az alkotmányos alapjogi normák jellemzőiként részletesen beszélt normatív tartalma absztraktabb tartalmáról, arról, hogy maguk az egyes alapjogok is legtöbbször kibékíthetetlen feszültségben vannak egymással, és sok esetben egyiket csak a másik rovására lehet érvényesíteni. Az alkotmánybíráskodás kezdetben a jogalkotás irányába, míg a későbbiekben a jogalkalmazás (közvetlenül a bírói eseti döntések felé) irányába mozdult el. Továbbá bemutatta az alkotmányos alapjogok pozíciójának a törvényi rendelkezések melletti gyenge (a jogrendszerbe, a mindennapok joggyakorlatába beépítve), erősebb (általános iránymutatás) és legerősebb (visszanyúlás, adott esetben a döntés hatályon kívül helyezésének lehetősége) szintű, horizontális érvényesülését. Elemezte a felsőfokú jogértelmezés súlytalanná válásának lehetőségét, az absztrakt alapjogok melletti jogértelmezés, azok esetleges politikai befolyásolhatóságának, a hajlítható, sok esetben visszaható jogértelmezés aggályával.

Változások, problémák témakörben mutatta be, hogy alapjogra hivatkozással, adott esetben megfordítható a per kimenetele, valamint a dogmatikailag tisztázott magánjogi szabályok jogszolgáltatása helyett a nyitott bírói döntési eljárás felé tolódás figyelhető meg az ideológiai, politikai hatás erősebb jelenlétével, ugyanakkor gyakorivá vált a legfőbb bírói fórum és az alkotmánybírák közötti nyílt összecsapás.

Az előadás második felében az alkotmányos alapjogi normák érvényesülését mutatta be a rendőri képmás felhasználásának tükrében, részletezve a régi és az új Polgári Törvénykönyv ezirányú szabályozását, a Kúria döntését és az Alkotmánybíróság ezirányú határozathozatalát, az alábbi, kifogásolt kép kapcsán (2. ábra).

⁹ mesteroktató, NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék



2. ábra: A rendőri képmás felhasználásával kapcsolatos eljárás során kifogásolt kép. Forrás: Dr. Schubauerné dr. Hargitai Veronika: Az alapjogi korlátozások egyes polgári jogi aspektusai, Alkotmányos alapjogi normák érvényesülése a rendőri képmás felhasználásának tükrében. 2019. december 10-ei előadásanyag

Összegzésként a BH 2018.9.248 alapján mutatta be, hogy a tüntetést biztosító rendőrök képmásának hozzájárulásuk nélkül, felismerhető módon való nyilvánosságra hozatala esetén a sajtószabadságnak a jelenkor eseményeiről, illetve a közügyekről való hiteles tájékoztatás alkotmányos jogának van primátusa a közszereplőnek nem minősülő rendőrök emberi méltóságából fakadó személyiségi jogával szemben. Annak ellenére, hogy a tételes jog nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a közszereplők mellett más személyek esetében is jogszerű lehet a képmás (vagy hangfelvétel) érintett hozzájárulása nélkül történő nyilvánosságra hozatala.

Az előadásban felhasznált források:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

1959. IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről (hatályon kívül helyezve)

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

BH 2018.9.248.

A katona szabálysértési felelőssége (Előadó: Dr. Skorka Tamás)¹⁰

Az előadás alapkérdéseként vizsgálta, hogy indokolt-e a katona által elkövetett szabálysértés általános szabályoktól eltérő módon történő elbírálása, szankcionálása, mi indokolhatja az eltérő szabályozást, illetőleg hogy az eltérő szabályozás eredményez-e diszkriminációt.

¹⁰ mesteroktató, NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék

Bemutatta a szabálysértési jog katonákra (2012. évi II. törvény 28. § (1) szerint) vonatkozó rendelkezések evolúcióját [59/1952. (VII. 1.) MT rendelet KESZ 11. § (1) bek., 1968. évi I. törvény 28. § (1)–(2) bek., 1999. évi LXIX. törvény 30. § (1) bek.], a katonákkal szembeni szabálysértési eljárások törvényi szabályozását, illetőleg a Hszt.-ben és a Szabálysértési törvényben meghatározott szankciórendszereket.

Az eljárások tekintetében összehasonlította a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 28. § (2) és a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról a 2015. évi XLII. törvény 181. § (2) bekezdését. Bemutatta a katona és polgári személy egy eljárásban megvalósuló státuszbeli különbségeit, a szankciórendszer kettősségét.

Statisztikai adatok útján mutatta be a megvalósult közlekedési szabálysértéseket, a kiszabott pénzbírságok, helyszíni bírságok összegét, azok kompenzációját, a közlekedési szabálysértésekhez kapcsolódó jogkövetkezményeket (járművezetéstől eltiltás, ügyintézői igazolvány-visszavonás, pontrendszer), továbbá a szabálysértési előélet katonák esetében megvalósuló speciális értékelésének körülményeit.

Az előadásban felhasznált források:

59/1952. (VII. 1.) MT rendelet a kihágási eljárás szabályairól

1968. évi I. törvény a szabálysértésekről

1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről

2000. évi CXXVIII. törvény a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről

63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról

304/B/1993. AB határozat a Magyar Köztársaság fegyveres erői szolgálati szabályzatának kiadásáról szóló 6/1987. (X. 15.) HM rendelet mellékletében kiadott Szolgálati Szabályzat 695. pontja, a 795. pontja, a 797. pont első mondata, a 820–822. pontjai, a 828. pont a) alpontból a „szabálysértés” szó, valamint a 830. pont második bekezdéséből a „szabálysértések” szó alkotmányellenességének vizsgálatáról

T/8967. számú törvényjavaslat indokolással – A Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról (2012. évi CLXXV. törvény)

10/2016. (IV. 25.) ORFK utasítás a Rendőrség gépjármű szabályzatáról

Bárd Károly (2007): *Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában*. Budapest, Magyar Hivatalos Közlönykiadó.

Bisztriczki László – Kántás Péter (2017): *A szabálysértési törvény magyarázata*. Budapest, HVG-ORAC.

Blaskó Béla (1996): *Büntetőjog. Általános rész*. Budapest, Rejtjel Kiadó.

Hautzinger Zoltán (2010): *A katonai büntetőjog rendszertana*. Pécs, AndAnn.

Kardos Sándor István (2016): *A rendőri jogsértések között jelentkező korrupció megvalósulási körülményeinek, tendenciáinak vizsgálata a beosztotti állomány körében*. Doktori értekezés. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Kassai László (2018): *A katonai szolgálati fegyelmi jog főbb vonásai*. Budapest, Magyar Katonai Jogi és Hadijogi Társaság.

Kondorosi Ferenc (2006): *Jog: Norma és program*. Budapest, Urbis.

Szűcs István (1959): A szabálysértés intézményének egyes kérdései. *Acta Universitatis Szegediensis, Acta Juridica et Politica*, Tom. 6. Fasc. 3. 1–24.

A konferencia délutáni blokkjának, tapasztalatok a Hszt. hatálya alá tartozó egyes szerveknél, gyakorlati vetületeit bemutató előadásai

Belügyminisztérium – Összeférhetlenségi problémák és azok kezelése a rendvédelmi szervek humánpolitikai gyakorlatában (Előadó: Dr. Horváth Ádám István)¹¹

Elméleti és gyakorlati példák útján – a jogi keretek és célok bemutatásával – emelte ki, hogy az összeférhetlenségi szabályok hivatottak biztosítani azt, hogy az esetleges magánérdekek ne csorbíthassák vagy veszélyeztessék a közérdek érvényesülését, és hogy a hatalmi ágak elválasztása közszolgálati szempontból is érvényesüljön. Bemutatta, hogy az összeférhetlenség alapjait a jogállási törvények szabályozzák, a jogi normák érvényesülését pedig a hivatásetikai kódexek támogatják. Hivatásos szolgálati jogviszonyban állók összeférhetlenségét vizsgálva részletezte a politikai és a gazdasági összeférhetlenséget, az együtt alkalmazás tilalmát, a további jogviszony létesítésére és a rendvédelmi alkalmazottakra, az összeférhetlenség megszüntetésére, a jogkövetkezményekre, a hivatásetikai szabályokra vonatkozó speciális szabályokat.

Részletesen foglalkozott a hivatásos szolgálati jogviszonyban állók összeférhetlenségével, a politikai és a gazdasági összeférhetlenséggel, az együtt alkalmazási tilalommal, valamint a további jogviszony létesítésével. Bemutatta a Hszt. (2. § 13) és a Ptk. (8:1. § Értelmező rendelkezések) eltérő fogalmi rendelkezéseit, a gazdálkodó szervezet és a gazdasági társaság fogalmi meghatározásait. Előadását az összeférhetlenség (a vétkes köteleességszegés) megszüntetésével, a lehetséges jogkövetkezmények, a hivatásetikai szabályok, a (büntető és magánjogi) meghatározások gyakorlati szemmel történő vizsgálatával zárta.

Az előadásban felhasznált források:

2018. évi CXXV. törvény (Kit.) a kormányzati igazgatásról

2015. évi XLII. törvény (Hszt.) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

2016. évi CXXX. törvény (Pp.) a polgári perrendtartásról

Magyar Kormánytisztviselői és Állami Tisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexe

Magyar Rendvédelmi Kar Hivatásetikai Kódexe

¹¹ r. ezredes, BM Személyügyi Helyettes Államtitkárság Személyügyi Főosztály, főosztályvezető

Országos Rendőr-főkapitányság – A fegyelmi tárgyú intézkedések, mint a jogok szűkítése és kiterjesztése (Előadó: Dr. Kardos Sándor)¹²

A rendőrség hivatásos állományának vonatkozásában elméleti és anonimizált, megtörtént gyakorlati példák útján – hipotézisek felvetésével és igazolásával – mutatta be a fegyelmi tárgyú eljárásokban a fegyelmi jogkör gyakorlója által a jogsértés/normaszegés elkövetése miatti elmarasztalást lehetővé tevő munkáltatói intézkedések összességét, a fegyelmi, a szabálysértési, a köztörvényes és katonai ügyek miatti büntető, a méltatlansági és a becsületbírói eljárások lefolytatásának rendjét. Elemezte azok munkajogi vonzatait, a katonai bűncselekményeket és az azzal kapcsolatos speciális eljárási szabályokat, valamint a katonai vétség fegyelmi jogkörbe történő utalásának rendjét.

Előadásában igazolta, hogy:

- a fegyelmi tárgyi eljárás lefolytatása az eljárás alá vont esetében jogkorlátozással jár, amelynek mértéke nem terjeszkedik túl a rendőrrel szemben támasztott általános kötelmek/elvárások mértékén;
- az eljárás alá vont jogainak korlátozása a munkáltatói eljárásokban indokolt és szükségszerű, tekintve, hogy a hierarchikus és bürokratikus rendőri szervezet működőképességének igénye ezt megköveteli;
- a hivatásos állományú rendőrt a vele szemben folytatott egyes fegyelmi tárgyú eljárásokban olyan többletjogok is megilletik, amelyek a „civiliek” esetében nem léteznek, amely körülményeket a szervezeti/szolgálati specialitások alapozzák meg.

Az előadásban felhasznált források:

2015. évi XLII. törvény (Hszt.) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

Anonimizált fegyelmi eljárások anyagai, esettanulmányok

Nemzeti Védelmi Szolgálat – A kifogástalan életvitel ellenőrzés jogszabályi alapjai, és gyakorlati tapasztalatai a bírósági jogértelmezés tükrében

(Előadó: Dr. Varga Róbert)¹³

Előadásában bemutatta a Nemzeti Védelmi Szolgálat által végrehajtásra kerülő kifogástalan életvitel ellenőrzésének jogszabályi előzményeit, létrejöttét, jelenlegi alapjait és létjogosultságát, gyakorlati végrehajtásának kialakítását. Statisztikai adatokkal és konkrét jogesetek (bűncselekményt elkövető személyekkel történő kapcsolattartás,

¹² PhD, r. alezredes, ORFK Személyügyi Főigazgatóság Humánigazgatási Szolgálat Fegyelmi Osztály, mb. osztályvezető

¹³ r. alezredes, NVSZ Hivatal, Jogi és Koordinációs Főosztály, kiemelt főelőadó

anyagi, jövedelmi viszonyok vizsgálata, egyéb szolgálaton kívüli magatartások) bemutatásával elemezte a kifogástalan életvitel ellenőrzést és a peres eljárások számát a bírósági jogértelmezés tükrében. Az alapjogi korlátozás tekintetében bemutatta a kifogástalan életvitel ellenőrzés etikai kódexekkel való kapcsolatát és a Kúria 11/2017 munkaügyi elvi határozatát.

Statisztikai adatok alapján mutatta be, hogy a hivatásos állományban lévők közül a kifogásolható életvitel megállapítására 2011. és 2019. szeptember 30. között összesen 210 személlyel szemben került sor.

A kifogástalan életvitel ellenőrzés a bírósági jogértelmezés tükrében elemezte:

- a Kúria által hozott Kfv. III.37.726/2012.5 számú, 2013. június 25-én hozott eseti döntést,
- a Kúria 2/2016. és a 11/2017. munkaügyi elvi határozatát,
- a Szolnoki Törvényszék 4. Mf.20.290/2013/4. és Mf.21.287/2013/4. számú ítéleteit,
- a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.151/2013/36. számú ítéletét,
- a Kúria Mfv.II. 10.200/2015/7. számú ítéletét,
- a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.197/2017/13. számú ítéletét,
- Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.Mf.22.170/2015/6. számú ítéletét.

A kifogástalan életvitel ellenőrzés, alapjogi korlátozás tükrében elemezte:

- a kifogástalan életvitel ellenőrzés és az etikai kódexek kapcsolatát,
- a Kúria 11/2017 munkaügyi elvi határozatát,
- AJB-2290/2013. számú jelentését,
- AJB-2290/2013. számú jelentését.

Az előadásban felhasznált források:

1994. XXXI. törvény a Rendőrségről

1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról 56. § (6) bekezdés c) pont)

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

293/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve kijelöléséről, valamint feladatai ellátásának, a kifogástalan életvitel ellenőrzés és a megbízhatósági vizsgálat részletes szabályainak megállapításáról,

64/2011. (XII. 30.) BM rendelet

Kúria által hozott Kfv. III.37.726/2012.5 számú, 2013. június 25-én hozott eseti döntés

Kúria 2/2016. és a 11/2017. munkaügyi elvi határozata

Szolnoki Törvényszék 4. Mf.20.290/2013/4. és Mf.21.287/2013/4. számú ítéletei

Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.151/2013/36. számú ítélete

Kúria Mfv.II. 10.200/2015/7. számú ítélete

Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.197/2017/13. számú ítélete

Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.Mf.22.170/2015/6. számú ítélete

Kúria 11/2017 munkaügyi elvi határozata
AJB-2290/2013. számú jelentés
AJB-2290/2013. számú jelentés

BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság – A BM OKF fegyelemkezelői tevékenysége során felmerült gyakorlati tapasztalatok (Előadó: Kardos Miklós)¹⁴

Anonimizált, megtörtént jogesetek (Facebook-komment, összeférhetlenségi eset) útján vizsgálta meg a BM OKF hivatásos állományát érintő alapvető jogok korlátozását, a véleménynyilvánítási szabadságot érintő normatív szabályozást. Bemutatta a Hivatásos Katasztrófavédelmi Szervek Hivatásetikai Szabályzatának rendelkezéseit, a 31/2017. számú BM OKF főigazgatói intézkedést, a hivatásos kollégák közösségi médiában történő megjelenésének szabályozását, valamint a rendvédelmi alkalmazottakra vonatkozó speciális szabályokat. Megtörtént esetek alapján, részletesen elemezte a hatályos büntető törvénykönyvben is büntetni rendelt szolgálati tekintély megsértése, bujtogatás, alárendelt megsértése, zaklatás, levéltitok megsértése bűncselekmények elkövetési magatartásait, továbbá az összeférhetlenséggel kapcsolatos normatív szabályozást. Részletesen elemezte a becsületbírósi és a munkaügyi bírósági eljárás rendjét.

Az előadásban felhasznált források:

- 1996. évi XLIII. törvény a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról,
- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről
- 11/2016. számú BM OKF főigazgatói intézkedés a hivatásos katasztrófavédelmi szervek személyi állományára vonatkozó összeférhetlenségi szabályok alkalmazásának rendjéről
- 31/2017. számú BM OKF Főigazgatói intézkedés, a Hivatásos Katasztrófavédelmi Szervek Hivatásetikai Szabályzata

Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (Előadó: Dr. Csizmadia Annamária)¹⁵

A Büntetés-végrehajtási Szervezet esetében előfordult, anonimizált jogesetek elemzésével mutatta be a következőket:

- a véleménynyilvánítás szabadsága (személyi állomány internetes megjelenései, Zsaruellátó komment, bujtogatás vétsége),

¹⁴ t.ü. alezredes, BM OKF Humán Szolgálat Személyzeti Főosztály, főosztályvezető-helyettes

¹⁵ bv. őrnagy, BVOP Humán Szolgálat Fegyelmi Osztály, nyomozótiszt

- a munka és foglalkozás szabad megválasztása [más keresőfoglalkozás végzése, Hszt. 29. § b), Hszt. 108–110. §, 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet, a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony, valamint a bejelentési kötelezettséggel járó egyéb jogviszony létesítésének eljárási rendjéről szóló 8/2019. (II. 27.) OP szakutasítás],
- a tulajdonjog korlátozása, magáncélú telekommunikációs eszközök, meghatározott összeget meghaladó készpénz, illetve készpénz-helyettesítő fizetési eszköz magánál tartása korlátozásának [Hszt. 30. § 21/2015. (VI. 15.) BM rendelet, a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól szóló 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet],
- egyéb speciális rendeleti korlátozások (4/2007. (IX. 19.) IRM rendelet 3. § (1) bek., 72/2015. (IX. 15.) OP szakutasítás).

Az előadás második felében részletes elemzést hallottunk a Büntetés-végrehajtási Szervezetnél megvalósuló szabályozási és végrehajtási körülmények körében elrendelt, speciális rendeleti korlátozásokról:

- a fogvatartottak elhelyezésére szolgáló részlege,
- a fogvatartottak foglalkoztatására kijelölt területen szolgálatot teljesítők,
- az őrhelyek,
- a büntetés-végrehajtás objektumain kívüli őrzési, felügyeleti és ellenőrzési feladatokat ellátó személyek vonatkozásában.

Az előadásban felhasznált források:

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról
- 21/2015. (VI. 15.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományú tagjai által szolgálatban birtokban tartható vagyontárgyak, magáncélú telekommunikációs eszközök, készpénz, készpénzt helyettesítő eszközök korlátozásának szabályairól
- 31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről
- 44/2007. (IX. 19.) IRM rendelet a büntetés-végrehajtási szervek területére történő be- és kilépés, valamint a büntetés-végrehajtási szervek területén tartózkodás részletes szabályairól
- 72/2015. (IX. 15.) OP szakutasítás a szolgálat alatt birtokban tartható tárgyak, eszközök körének korlátozásáról és a technikai ellenőrzés szabályairól
- 3/2015. (X. 30.) BVOP utasítás a hivatásos állományba tartozásra vonatkozó adatok internetes felületen történő nyilvánosságra hozatalának korlátozásáról
- 8/2019. (II.27.) OP szakutasítás a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony, valamint a bejelentési kötelezettséggel járó egyéb jogviszony létesítésének eljárási rendjéről

Alkotmányvédelmi Hivatal (Előadó: Dr. Regényi Kund)¹⁶

A személyes-szakmai összefoglalóban elhangzottak alapján a jogalkotó célja az volt, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok munkatársai az államhatalommal szemben legyenek lojálisak, és az ellenérdekelt titkosszolgálati törekvések „célfelülete” a lehető legkisebb legyen, amely törekvésük történeti hagyományokra is támaszkodik. A tilalmak és korlátozások titkosszolgálati szemmel történő vizsgálata pártpolitikai (német kitekintés), a közvetlen politikai szerepvállalás, a társadalmi szervezetek, a gazdálkodó szervezetek, az egyéb kereső foglalkozás, a házastárs, élettárs választása és a külföldre utazás szempontrendszer alapján került górcső alá az előadás során. A prezentáció során további elemzés tárgya volt az alkotmányjogi korlátozások alapján meghozott „áldozat súlya”, az, hogy általában mennyire érezzük az alapjogok jelentőségét és mennyire élünk azokkal, mennyire ragaszkodunk hozzájuk, illetőleg azzal kapcsolatosan milyen alternatív lehetőségek vannak.

Az előadásban felhasznált forrás:
1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

Információs Hivatal – A közösségi oldalak használatának szabadsága vs. biztonsági kockázatok kezelése (Előadó: Dr. Harmati Zsolt)¹⁷

Az előadás során a közösségi oldalak használatához kapcsolódó alapjogok tekintetében a magánszféra tiszteletben tartását [Alaptörvény VI. cikk (1) bek.]), a személyes adatok védelme [VI. cikk (3) bek.], a gondolatok szabadságát [VII. cikk (1) bek.] és a véleménynyilvánítás szabadságát (IX. cikk) fogalmazta meg. Az elemzés szempontrendszer az internetes közösségi oldalak használatának tiltásával/korlátozásával/engedélyezésével kapcsolatos biztonsági kockázati tényezők csökkentésének kérdéskörére és az azzal kapcsolatos dilemmákra terjedt ki a nemzetbiztonsági tevékenység szempontjából, bemutatva annak gyakorlatát az Információs Hivatalnál.

A szabályozással kapcsolatos dilemmaként az alábbiakat elemezte:

- Mi minősül internetes közösségi portálnak? (Számuk gyorsan növekszik, vannak közösségi jellegű, de nem kifejezetten tartalommegosztó alkalmazások.);
- A még életszerű „rejtőzködés” normaszintű meghatározása (Mit lehet és mit nem megosztani?);
- Ellenőrzés, szankcionálás (Milyen eszközökkel lehet betartatni a szabályokat?).

¹⁶ nb. ezredes, AH, NKE RTK Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék, egyetemi adjunktus

¹⁷ nb. ezredes, IH Jogi és Igazgatási Főosztály, főosztályvezető

Az Információs Hivatal gyakorlata:

- nincs tiltás (Hszt. alapján generális tiltás nem is lehetséges),
- közösségi oldalak tekintünk minden olyan internetes oldalt, amelyen az oldalra regisztráltak és ismerősi körük személyes adatai személyazonosításra alkalmas módon, előre meg nem határozható személyi kör számára hozzáférhetővé válhatnak,
- a szabályok azt a célt szolgálják, hogy a közösségi oldalak használata által ne lehessen következtetni a Hivatal állományába tartozásra [a Hszt. 21. § (3) bekezdésével összhangban].

Az előadásban felhasznált források:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

Következtetés, a jövő

Mivel az elmélet és a gyakorlat szakembereinek találkozásából mindig kiváló szintézis keletkezik, ezt a kedvező gyakorlatot az NKE RTK Közjogi és Rendészeti Jogi Tanszék a továbbiakban is szívesen folytatná. A tanszéki profilhoz illeszkedve a rendészet és a közjog területeinek egymásra hatását, viszonyrendszerét rendszeresen vizsgálják, amely tárgykörben már a közeljövőben is több rendezvény szervezése kerülhet napirendre.

2020 őszére a rendészet és a közigazgatási eljárásjog kapcsolata kerül előtérbe, ugyanakkor a Hszt.-vel összefüggő gyakorlati tapasztalatok újbóli vizsgálata is aktuális lehet – akár már 2-3 éven belül –, tekintettel az egyre bővülő bírói gyakorlatra, illetve – aktualitása folytán – a Független Rendészeti Panasztestület megszüntetésére és az ombudsmani alapjogvédelem kiszélesítésére.